

sama uppperðarhætt, somu ábendingar í telnum, somu eyðkennistöl (indikatorar) o.s.fr.

Afturhald nýtslu

Hin vegin er ikki avgerandi um uttanlands-skuldin er 2 millardir hægri, tí longu 4,7 millardir vóru meira enn nóg mikið at dragast við, og neyðugu tiltøkini eru tey somu, sum Javnaðarflokkurin seinastu 7-8 árin hevur vist á, nevniliga afturhald í almennari og privatar nýtslu, samskipan og stýring av lands-, kommunumálum og privatum ilögum, avmarkan av bankanna fria mogleika at stýra peningastreymi út og inn í landið, og at undirganga ávisum lógávum, so sum rentuskattaskipanini. Men fremst av øllum at tryggja størri útflutningsvirði við broyttum framleiðsluvæði, betri góðsku og nógvi betri sölurbeiði.

Nógva talan um, at sparing og afturhald aleina kunnu fáa javnvæg í búskap okkara er rong. At steðga akfari í fullari ferð kann lætt gerast ein búskaparlig vanlukka. Júst tá ferðin skal minkast, má stýrast serliga skýmsamt. Landsskattainntøkurnar minka 28% av hvørjum kolli, sum ikki verður flutt, og skatturin minkar 1/3 timalen hvønn tíma, sum ikki verður arbeitt. Framleiðslan er og verður avgerandi amboðið, ikki í nógvi, men í góðsku og virði.

Stýringin!

Undanfarna samgonga legði til rættis eina stýring. Utbygð við ávisum heimildum hevði henda stýring rokkið. Tað er t.d. heimild at stýra kapitalflutningi, at steðga órimligari spekulatiun við óveruligum lantøkum, at avmarka mogleikarnar fyri at senda rokningar víðari til landskassan tá virkisleiðsla ella sölurbeiði ikki rokka.

Vit komu ikki á mál eftir fyra árum, men sannleikin er, at fyri fyrstu ferð vórðu fyriskipanir gjørdar, sum liðandi vildu fingið okkum á beint. Tak t.d. studningskipanina, har roynt varð at halda stuðlinum í eini legu um 300 mill. kr. árliga, ásanandi at henda skipan er eitt sjúkueyðkenni. Tak minkingina av veðhaldum til skipabyggingur 30% og niður í 5%, minkingina av stuðulslánum við bygging í Føroyum, avtøkuna av stuðulslánum við bygging uttanlands. Reglur vórðu ásettir fyri útskipting av veiðuorku, kondemneringsskipan skapt og fiskiloyvisskipan sett í gildi,

og meskaviddin økt úr 135 mm upp í 155 mm. Roynt var hartil at raðfesta kommunalar ilögur yvir lániloyvi og nýtsluavmarkandi tiltøk við 180 milliónum árliga komu í 1986, o.s.fr.

Hesar vóru allar torførar fyriskipanir at smíða, tí umsitingarliga orkan og forleikin í almennu umsitingini eru ikki so stór, sum teir reypa um, sum skira okkara umsiting uppboignaða.

Serliga darvandi var tað at búskapardeildin datt niðurfyri aftur vegna manningartrot.

Nýroyndir

Talað varð og verður um ov stórt bjartskygni í loyvvum til fiskiskipalögur, og sum sokallað vinnulivsævintýr, sum

fullgiggjaðar ætlanir, sum øll vistu skuldu hepnast.

Í teirri støðu, vit vóru í, tá tað visti seg, at farmaskipalögurnar — sum vit sjálvir fyri mesta partin stuðlaðu — onga kronu lögdu til føroyska samfelagið varð neyðugt at hugsa um ótróttar mogleikar í fiskivinnu og fiskidnaði.

Rætt er, at privatir og hitt almenna hava mist pening í 3-4 svartkjaftaskipum, jattað undir seinastu samgongu, og væl meira í teimum, sum vóru frammanundan.

Ílla hevði kortini staðið til vórðu ongar nýlögur framdar.

Virðið av «gamla» útflutningi okkara — tí traditionella — var í 1988 minkað úr 2 milliardum niður ímóti 1,3–1,4 milli-

Hentzar Joensen altið fús-ur til verka, tá tað snýr seg um at verja javnaðarflokkur

landsskuldini — so stóru hann er — kortini minkað, tí almenna lantøkan er minkað. Hesar nýfunnu 2 milliardirnar — dotnar niður úr luftini — eru so

og samtøk, sum hava spent seg hart fyrri til tess at útvega sær og øki sin-um arbeiði og part í ágóðanum, skulu sleppast upp á fjall. Fyriskipanir, sum forða miðsavnin av framleiðslutölum og sum tryggja eitt rættvist byti av ráverum ímillum landspartar og øki, mugu so fremjast samstundis. Men tað er ikki so, at loysnin bert eru óttar studningsveitingar.

Sum nevnt rukkuk vit ikki á mál í byrjaðu stýringini, tó at tiltøk blivu framd, sum ongin fyrr hevur torað at framt. T.d. hevur ongin fyrr torað at framt neyðuga fiskivinnustýring, sum kann minka veiðutrýstið á Føroyaleiðirnar. Skal í samband við stýring nevna nakrar «syndarar», sum ikki komu undir slíka, ella dømi um virksemi, sum ikki varð samskipað við samlaða almenna virksemið.

Landsbankin — peningastovnarir!

Tørvandi útbygging av landsbankaloggávuini og tað, at landsbankin ikki kom í gongd í 1979/80, hevur kostað okkum dyrt, tí tað gav stundir hjá øðrum at innanhola fleiri av teim lógávum, sum vóru ætlaðar vanligum fólki til hjálpar í búseting, uppsparing, uppaling og verju í uppvækstri eins væl og trygd í ellisárum.

Peningastovnarir — sum ein væntar arbeiða eftir óskrivaðum moralskum og etiskum reglum, tá ongar skrivaðar eru — hava hesi árin koyrt í frígeari í undanbrekku, og tá vit so fingi eina kapping, verður í møgulegheit at innflyta av peningi hesi árin við lagaligum lánimogleikum.

Tíðliga í 1987 var mogleiki fyrri at fáa avtalu við teir stóru peningastovnararnar um eitt útlánsloft, men tørvandi politisk semja í samgonguni og tørvandi semja ímillum

Floksformaðurin og fundarstjórin lurta eftir ungdominum

Her er tað Joannes Dalsgaard, sum er á røðarapallinum

miseydnadust (svartkjaftur, svartkalvi, skeljar o.a.), og víðurkennast kann, at nakað kundi verið hildið eftir her, skipini kundu kanska verið eini 4-5 færri. Men sum kunnugt eru politiskar semjur darvandi fyri afturhaldni og «prioritering», tí hvat fyri øki skuldi mist sitt skip?

Hinvegin sæð var neyðugt og vil framvegis gerast neyðugt at loyva og stuðla nýroyndum.

Øll vinnulivsøga sýnir, at bert eitt fátal av royndum hepnast veruliga. Landsbúskaparliga rinda kortini hesar sum hepnast fleiri ferðir kostnaðin av teim miseydnadum.

Eftirløku «oraklini» hava so ongantíð frammanundan vist okkum á

ard, so vóru ikki rækjur fyri einar 400 milliónir, alifiskur fyri 250 milliónir og aðrar nýggjar framleiðslur, rukkuk vit ikki í nánd av tí útflutningi av vorum og tænastum uppá 2,4 milliardir, sum kortini var.

Svartkjaftur til alifiskur

Annað er so tað, at júst nú krevst dirvi til í rimiligan mun — og uttan himp — at fremja tær nágreinligu royndir, sum seta okkum ferð fyri at gera nýttu úr tí velduga tilfeingi, svartkjaftastovnurin er.

Bert í alifiskur skulu vit innflyta fyri einar 200 mill. kr., hetta kunnur vit sjálvi framleiða, fáa vit 1. floks svartkjaft til lands.

Meðan amerikunenn nú byggja skip størri enn Reynsatind fyri 150-200 mill. kr. skipið til at framleiða «Surimi» í Kyrrahavinum, so sita vit hendur í favn og lurta eftir «oraklunum», sum dyrgja eftir enn størri umfordil-

ing frá vanligu skattgjalddarum til teirra, sum eru borin til «rættin» at umsita felagsognina.

Samfelagið gjalda!

Nýggja samgongan umboðar henda vanda. Tað sinderið av ætlanum, vit enn hava frætt um, bendir á, at heilivágurin er hin sami, at vit øll skulu rinda tað, sum avgerðirnar hjá faum privatum kosta.

Júst tí er neyðugt at Javnaðarflokkurin greitt í andstøðupolitikki sinum visir á frægari loysnir, og er á varðhaldi, so teir ikki geva okkara samfelag upp fyri skutil til tað litla talið, sum eigur «rættin».

Ein uttanlandsskuld í sjálvum sær er álvarsig, men felagsskuldin — hin almenna — hon er litil, og tí er umráðandi, at lángevararnir sleppa at halda seg til tey virði, teir hava lænt privatum uppá.

Tá er vandin fyri álvarsigum fylgjum av uttan-

allar privatlán, tí hitt almenna visti ikki um tær. Samfelagið skal tí ikki gjalda hesar, men vandi er fyri at teir borgarligu eftirfylgjandi fara at bjóða sær at rinda, tí synd er í teim, galið gongur hjá. Vinnuligar ilögur umboða hesar tvær milliardirnar heldur ikki, tí so vistu vit um tær.

Skatturin upp!

Frætti, at í kvöld verður í «Degi og Viku» boðað frá skatta- og tollhækkingum fyri 150 milliónir, sum samtykkjast skulu í mai. Eru teir farnir at leggja upp fyri til gjald av hesum óviðkomandi 2 milliardum? Um so er mugu vit mótmæla, tí hvat viðkemur tað okkum, um ein útlandsskur lángevni gerst eigari av t.d. revisorvirki í Havn og sostatt minkar skuld okkara 30-40 milliónir.

Tað her er sagt um uttanlandsskuld og sjálvsabyrgd skal ikki tulkast so, at fiskimenn